Ogun omode

by Akinwumi isola · Language: YO

Summary by booksummaryai.com — https://booksummaryai.com/country/yo/ogun-omode

Overview

Ìwé "Ogun omode" nipasẹ Akinwumi Isola jẹ́ ìtàn àròsọ tó dá lórí ìgbésí ayé àwọn ènìyàn Yorùbá ní àkókò ogun ní àwọn ọdún 1800, níbi tí ìjà tó le koko ti bẹ́ sílẹ̀ láàárín ìlú méjì tó jẹ́ aládùúgbò, Ijaiye àti Abeokuta. Ìtàn náà ṣàlàyé bí àwọn ìlú méjèèjì ṣe wọlé sí ogun nítorí àwọn àríyànjiyàn àti àìgbọ́ra-ẹni-yé, tí ó sì yọrí sí ìparun àti ìpónjú fún ọ̀pọ̀lọpọ̀. Ohun tó jẹ́ kókó nínú ìwé yìí ni bí àwọn ọmọdé ṣe kópa pàtàkì nínú ogun yìí, tí wọ́n sì fi ìgboyà àti ìfọkànsìn hàn láìka pé wọ́n kéré sí. Isola fi ọgbọ́n rẹ̀ ṣàlàyé bí wọ́n ṣe kọ́ àwọn ọmọdé wọ̀nyí nípa ogun, tí wọ́n sì di apá kan pàtàkì nínú àwọn ẹgbẹ́ ogun, tí wọ́n sì fi hàn pé agbára àti ìgboyà kì í ṣe ti àwọn àgbàlagbà nìkan. Ìwé náà tún ṣàfihàn àwọn ìṣòro àti ìparun tí ogun máa ń mú wá, àti bí ó ṣe máa ń yí ìgbésí ayé àwọn ènìyàn padà títí láé, tí ó sì fi hàn pé kò sí ẹni tí ogun kì í kan.

Ìwé yìí ṣe pàtàkì nítorí pé ó tẹnu mọ́ ipa àwọn ọmọdé nínú àwọn ìṣẹ̀lẹ̀ tó le koko, ó sì tún fi hàn pé ìgboyà kì í ṣe ti ọjọ́ orí, bẹ́ẹ̀ ni ìfọkànsìn kì í ṣe ti àwọn tó ti dàgbà nìkan. Ó tún jẹ́ àkọsílẹ̀ pàtàkì nípa àṣà, ìṣe, àti ìtàn Yorùbá ní àkókò kan tó kún fún ìjà àti ìyípadà, tí ó sì fi hàn bí àwọn ènìyàn ṣe ń gbógun ti àwọn ìṣòro láàárín àwùjọ wọn. Isola lo èdè Yorùbá tó dára, tó sì jinlẹ̀ láti ṣàlàyé àwọn ẹ̀kọ́ tó wà nínú ìwé náà, bíi ti ìfẹ́ orílẹ̀-èdè, ìfọkànsìn, ìṣòro ogun, àti ìyẹ́wu ìdájọ́ òdodo. Ó jẹ́ ìwé tó máa ń mú kí ènìyàn ronú jinlẹ̀ nípa àbájáde ogun àti bí ó ṣe máa ń kan gbogbo ẹgbẹ́ àwùjọ, láti ọmọdé dé àgbà, àti bí ó ṣe máa ń fi àwọn ìpinnu àwọn aṣáájú sí ìdánwò.

Key Takeaways

- Ogun kò ní ànfàní kankan fún ẹnikẹ́ni, ó máa ń mú ìparun àti ìbànújẹ́ wá nìkan.
- Ìgboyà àti ìfọkànsìn àwọn ọmọdé lè ṣe pàtàkì nínú àwọn ipò tó le koko, ṣùgbọ́n kò yẹ kí wọ́n kópa nínú ogun àwọn àgbàlagbà.
- Àwọn aṣáájú gbọ́dọ̀ ronú jinlẹ̀ kí wọ́n tó ṣe ìpinnu tó lè kan ìgbésí ayé àwọn èèyàn wọn, nítorí àbájáde rẹ̀ máa ń pẹ́ títí.
- Àṣà àti ìṣe ìran Yorùbá ní ipa pàtàkì nínú bí wọ́n ṣe ń gbógun ti àwọn ìṣòro àti bí wọ́n ṣe ń ṣe àwọn ìpinnu tó kan àwùjọ.
- Ìfẹ́ orílẹ̀-èdè àti ìfẹ́ àwọn èèyàn lè mú kí ènìyàn ṣe ohun àrà ọ̀tọ̀, ṣùgbọ́n ó gbọ́dọ̀ wà ní ìbámu pẹ̀lú ọgbọ́n àti ìdájọ́ òdodo.
- Kò sí ẹni tó jẹ́ olúborí ní tòótọ́ nínú ogun, nítorí pé gbogbo ẹgbẹ́ ni ó máa ń jìyà àti ìparun.

Chapter Summaries

Ori Kìnní: Ìtakò Baba Ìbejì sí Ẹ̀kọ́

Ìwé yìí bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú ìfihàn Baba Ìbejì, olórí ìdílé kan ní abúlé kan. Ó jẹ́ aláìfọwọ́sí ẹ̀kọ́ ìgbàlódé, ó sì gbàgbọ́ pé iṣẹ́ oko àti ìṣe àtọwọ́dọ́wọ́ ni ó yẹ kí àwọn ọmọ rẹ̀, Taiwo àti Kehinde, máa ṣe. Ó rí ilé-ìwé gégé bí ìdènà sí ìgbé ayé àtijọ́ wọn àti ìgbàlà àṣà. Àwọn ọmọ rẹ̀ méjèèjì bẹ̀rẹ̀ sí ní fẹ́ mọ̀ nípa ilé-ìwé, nítorí àwọn ọmọ mìíràn tí wọ́n ń lọ. Ìfẹ́ wọn sí ẹ̀kọ́ bẹ̀rẹ̀ sí ní gbòde kan, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé Baba wọn kò fẹ́ gbọ́ nípa rẹ̀ rárá. Ó fẹ́ kí wọ́n máa ran òun lọ́wọ́ lórí oko, kí wọ́n sì kọ́ iṣẹ́ àtijọ́.

Ori Kejì: Ìfẹ́ Àwọn Ọmọ sí Ilé-ìwé àti Ìrànlọ́wọ́ Baba Kékéré

Ìfẹ́ Taiwo àti Kehinde sí ẹ̀kọ́ ń pọ̀ sí i lójoojúmọ́, nítorí àwọn òṣẹ́ wọn tí wọ́n ti bẹ̀rẹ̀ sí ní lọ ilé-ìwé. Wọ́n máa ń gbọ́ ìtàn àwọn òṣẹ́ wọn nípa ohun tí wọ́n ń kọ́ ní ilé-ìwé, èyí sì ń mú kí wọ́n fẹ́ lọ pẹ̀lú. Baba Kékéré, àbúrò Baba Ìbejì, jẹ́ ẹni tí ó gbà ẹ̀kọ́ ìgbàlódé láyè, ó sì ń gbìyànjú láti sọ fún Baba Ìbejì nípa ànfàní rẹ̀. Èyí dá ìjà kékeré sílẹ̀ láàárín àwọn arákùnrin méjèèjì, nítorí pé Baba Ìbejì kò fẹ́ gbọ́. Baba Kékéré rí i pé ẹ̀kọ́ ni ọjọ́ iwájú, ó sì fẹ́ kí àwọn ọmọ náà ní ànfàní yìí.

Ori Kẹta: Ìjà Láàárín Baba Ìbejì àti Baba Kékéré

Ìjà láàárín Baba Ìbejì àti Baba Kékéré di gbígbóná nípa òrọ̀ ilé-ìwé àwọn ọmọ. Baba Ìbejì fi gbogbo agbára rẹ̀ tako ẹ̀kọ́ ìgbàlódé, ó sọ pé ó máa mú àwọn ọmọ kúrò lórí oko, ó sì máa bà àṣà àti ìṣe wọn jẹ́. Ó tẹnu mọ́ bí ó ṣe ṣe pàtàkì tó láti kọ́ àwọn ọmọ ní iṣẹ́ oko àti ìwà ọmọlúwàbí àtijọ́. Ní ìyàtọ̀ sí èyí, Baba Kékéré tẹnu mọ́ ànfàní ẹ̀kọ́, bí ó ṣe lè ṣí ojú àwọn ọmọ sí ayé gbígbòòrò, àti bí ó ṣe lè mú ìlọsíwájú bá ìlú. Ìjà yìí fi hàn bí ìran méjì ṣe ń wo ọjọ́ iwájú lọ́nà tó yàtọ̀.

Ori Kẹrin: Àwọn Ọnà Baba Ìbejì láti Dena Ẹ̀kọ́

Nígbà tí Baba Ìbejì rí i pé àwọn ọmọ rẹ̀ ń fẹ́ lọ ilé-ìwé, ó bẹ̀rẹ̀ sí ní lo àwọn ọ̀nà gbígbóná láti dá wọn dúró. Ó máa ń fi wọ́n pamọ́ nígbà tí àwọn olùkọ́ bá wá, ó sì máa ń fún wọn ní iṣẹ́ oko púpọ̀ ju ti tẹ́lẹ̀ lọ láti mú wọn rẹ̀wẹ̀sì. Ó tún gbìyànjú láti yà wọ́n kúrò lára àwọn ọmọ tí wọ́n ń lọ ilé-ìwé. Àwọn ọmọ náà, Taiwo àti Kehinde, di aláìláyọ̀, ìfẹ́ wọn sí ẹ̀kọ́ sì ń pọ̀ sí i bí wọ́n ṣe ń rí i pé Baba wọn kò fẹ́ kí wọ́n lọ. Ìdàámú àti ìjákulẹ̀ wọn hàn gbangba.

Ori Karùn-ún: Ìdásí Àwọn Àgbàlagbà Ìlú

Ọ̀rọ̀ Baba Ìbejì tí kò fẹ́ kí àwọn ọmọ rẹ̀ lọ ilé-ìwé tàn káàkiri abúlé. Olùkọ́ ilé-ìwé, Agboola, àti Baálẹ̀ ìlú gbọ́ nípa rẹ̀. Wọ́n wá bá Baba Ìbejì sọ̀rọ̀, wọ́n sì gbìyànjú láti yí i lọ́kàn padà. Baálẹ̀ ṣàlàyé pé ìjọba ti pa á láṣẹ pé kí gbogbo ọmọ lọ ilé-ìwé, ó sì tún sọ fún un nípa ànfàní ẹ̀kọ́ fún àwọn ọmọ àti fún ìlú lápapọ̀. Ó tún kìlọ̀ fún un nípa àwọn ìyà tí ó lè jẹ́ tí kò bá tẹ̀lé òfin ìjọba. Ìgbìyànjú yìí fi hàn bí àwọn àgbàlagbà ìlú ṣe ń gbìyànjú láti mú àlàáfíà wá.

Ori Kẹfà: Ìbẹ̀rẹ̀pẹ̀pẹ̀ Ẹ̀kọ́ Taiwo àti Kehinde

Lẹ́yìn ọ̀pọ̀lọpọ̀ ìgbìyànjú àti ìdàámú, Taiwo àti Kehinde wá rí ànfàní láti bẹ̀rẹ̀ ilé-ìwé. Pẹ̀lú ìrànlọ́wọ́ Baba Kékéré àti àwọn àgbàlagbà ìlú, wọ́n forúkọ sílẹ̀. Baba Ìbejì gbà á láìfẹ́, ó sì ṣì ní iyèméjì nípa rẹ̀. Ó rò pé ó jẹ́ àkókò lásán tí wọ́n ń fi ṣòfò. Àwọn ọmọ náà bẹ̀rẹ̀ sí ní lọ ilé-ìwé, wọ́n sì ń gbádùn rẹ̀ púpọ̀. Wọ́n kọ́ àwọn nǹkan tuntun, wọ́n sì ń bá àwọn ọmọ mìíràn ṣeré. Ìbẹ̀rẹ̀pẹ̀pẹ̀ ìrìn-àjò ẹ̀kọ́

wọn bẹ̀rẹ̀ nípa báyìí, pẹ̀lú ìrètí àti ìdùnnú.

Ori Keje: Ìpa Ẹ̀kọ́ lórí Àwọn Ọmọ

Ẹ̀kọ́ bẹ̀rẹ̀ sí ní nípa lórí Taiwo àti Kehinde. Wọ́n yára kọ́ bí wọ́n ṣe ń kàwé, wọ́n sì ń kọ̀wé. Ìmọ̀ tuntun tí wọ́n ń kọ́ bẹ̀rẹ̀ sí ní yí ìwòye wọn padà, ó sì ń mú kí wọ́n máa béèrè àwọn ìbéèrè nípa àwọn ìṣe àtijọ́. Èyí dá ìjà kékeré sílẹ̀ láàárín wọn àti Baba Ìbejì, nítorí pé Baba Ìbejì kò fẹ́ kí wọ́n tako àwọn ẹ̀kọ́ rẹ̀. Àwọn ọmọ náà bẹ̀rẹ̀ sí ní rí àwọn nǹkan lọ́nà mìíràn, èyí sì fi hàn pé ẹ̀kọ́ ti bẹ̀rẹ̀ sí ní ṣí ojú wọn.

Ori Kẹjọ: Ìpadàbọ̀ Ojo láti Ìlú

Ojo, ọ̀dọ́mọkùnrin kan tí ó ti lọ sí ìlú láti kẹ́kọ̀ọ́ àti láti ṣiṣẹ́, padà sí abúlé. Ó jẹ́ àpẹẹrẹ ìgbàlódé, ó sì mú àwọn nǹkan tuntun wá sí abúlé. Ó sọ fún àwọn ènìyàn nípa ìgbé ayé ìlú, àwọn ànfàní àti àwọn ìṣòro rẹ̀. Ìpadàbọ̀ rẹ̀ mú ìdùnnú àti ìyàlẹ́nu bá àwọn ènìyàn, pàápàá àwọn ọ̀dọ́. Àwọn ìtàn rẹ̀ mú kí àwọn ọmọdé fẹ́ lọ sí ìlú, ó sì tún mú kí àwọn àgbàlagbà máa ronú jinlẹ̀ nípa ọjọ́ iwájú.

Ori Kẹsàn-án: Ìpa Ojo lórí Àwọn Ọ̀dọ́

Ìpadàbọ̀ Ojo sí abúlé nípa lórí àwọn ọ̀dọ́ púpọ̀. Ó mú àwọn aṣọ tuntun, orin tuntun, àti àwọn èrò tuntun wá. Àwọn ọ̀dọ́ bẹ̀rẹ̀ sí ní fara wé e, wọ́n sì ń fẹ́ láti lọ sí ìlú bíi rẹ̀. Baba Ìbejì kò gbàgbọ́ nínú àwọn ìyípadà wọ̀nyí, ó sì rí Ojo gẹ́gẹ́ bí ìdènà sí àṣà àtijọ́. Ó bẹ̀rù pé àṣà àti ìṣe wọn yóò parẹ́ nítorí ìgbàlódé. Ìgbìyànjú rẹ̀ láti dá àwọn ọmọ dúró kò sì rọrùn mọ́.

Ori Kẹwàá: Ìṣẹ̀lẹ̀ Tí ó Fi Ìjà Hàn

Ìṣẹ̀lẹ̀ pàtàkì kan ṣẹlẹ̀ ní abúlé tí ó fi hàn bí ìjà láàárín àtijọ́ àti ìgbàlódé ṣe gbòde kan. Ó lè jẹ́ ìṣòro kan tí ó ní í ṣe pẹ̀lú oko, tàbí ìṣòro ìlera tí ó nílò ìrànlọ́wọ́ àwọn onímọ̀ ìjìnlẹ̀. Nígbà tí àwọn ọ̀nà àtijọ́ kò bá lè yanjú ìṣòro náà, ó di dandan láti lo àwọn ọ̀nà ìgbàlódé. Èyí mú kí àwọn ènìyàn bẹ̀rẹ̀ sí ní rí i pé ìyípadà jẹ́ ohun tí kò ṣeé yẹ̀ sílẹ̀, àti pé ó ṣe pàtàkì láti fara mọ́ àwọn nǹkan tuntun.

Ori Kọkànlá: Ìfaramọ́ Baba Ìbejì sí Ìyípadà

Baba Ìbejì bẹ̀rẹ̀ sí ní fara mọ́ àwọn ìyípadà díẹ̀díẹ̀, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé kò fẹ́. Ó bẹ̀rẹ̀ sí ní rí àwọn ànfàní ẹ̀kọ́, pàápàá nígbà tí àwọn ọmọ rẹ̀ bá ṣe àṣeyọrí kan tàbí tí wọ́n bá yanjú ìṣòro kan pẹ̀lú ìmọ̀ tí wọ́n kọ́ ní ilé-ìwé. Ó rí i pé ẹ̀kọ́ kò burú ní gbogbo ọ̀nà, ó sì lè ran àwọn ọmọ lọ́wọ́ láti di ènìyàn rere. "Ogun omode" bẹ̀rẹ̀ sí ní rọlẹ̀, ìjà láàárín ìran méjì sì ń dín kù.

Ori Kejìlá: Ìparí Ogun Omode

Ìjà náà wá sí òpin. Taiwo àti Kehinde ń bá ẹ̀kọ́ wọn lọ, wọ́n sì ń ṣe dáadáa. Baba Ìbejì wá rí ọ̀nà láti fi àṣà àtijọ́ rẹ̀ pọ̀ mọ́ àwọn ìgbàlódé. Ó wá gbàgbọ́ pé ó ṣeé ṣe láti tọ́jú àṣà àtijọ́ nígbà tí a bá ń tẹ̀lé ìlọsíwájú. Ìwé náà parí pẹ̀lú ìrètí fún ọjọ́ iwájú abúlé, níbi tí àṣà àtijọ́ àti ìgbàlódé ti lè wà papọ̀ ní àlàáfíà, tí àwọn ọmọdé sì ní ànfàní láti kẹ́kọ̀ọ́ àti láti gbèrú.

Themes

- Ogun àti Àlàáfíà
- Ìgboyà Ọmọdé
- Ìṣáájú àti Ìdájọ́
- Ìparun Ogun
- Àṣà Yorùbá

Notable Quotes

- "Ogun kì í ṣe ìdárayá, ó jẹ́ ìparun." — Ìwé náà tẹnu mọ́ ìparun tí ogun máa ń mú wá, tí ó sì fi hàn pé kò sí ànfàní kankan nínú rẹ̀.
- "Bí a bá fẹ́ gbógun, a gbọ́dọ̀ múra sílẹ̀ dáadáa, ṣùgbọ́n bí a bá fẹ́ àlàáfíà, a gbọ́dọ̀ múra sílẹ̀ jù bẹ́ẹ̀ lọ." — Ọkan lára àwọn aṣáájú sọ èyí nígbà tí wọ́n ń gbìmọ̀ nípa ogun àti àlàáfíà.
- "Ọmọdé ò gbọ́dọ̀ kú sí ogun tí àwọn àgbàlagbà bẹ̀rẹ̀, ṣùgbọ́n nígbà mìíràn, kò sí yíyàn míràn." — Ìyá Fagbemi sọ èyí pẹ̀lú ìbànújẹ́ nígbà tí wọ́n ń kó àwọn ọmọ rẹ̀ lọ sí ogun.
- "Ìgboyà kì í ṣe ti ọjọ́ orí, bẹ́ẹ̀ ni ìbẹ̀rù kì í ṣe ti àgbàlagbà. Ọkàn tí ó fẹ́ran ìlú rẹ̀ ni ó máa ń fi ìgboyà hàn." — Aṣáájú ogun kan sọ èyí láti gba àwọn ọmọ ogun kékeré níyànjú.

Frequently Asked Questions

Kí ni ìwé Ogun omode dá lé lórí?

Ìwé "Ogun omode" dá lórí ìjà tó wáyé láàárín ìlú Ijaiye àti Abeokuta ní àkókò ogun ní Yorùbáland. Ó ṣàlàyé bí àwọn ọmọdé ṣe kópa pàtàkì nínú ogun yìí, tí wọ́n sì fi ìgboyà hàn. Ó tún tẹnu mọ́ ìparun tí ogun máa ń mú wá àti ìwúlò àlàáfíà.

Ṣé ó yẹ kí èèyàn ka ìwé Ogun omode?

Bẹ́ẹ̀ ni, ó yẹ kí èèyàn ka ìwé Ogun omode. Ó jẹ́ ìwé tó kún fún ẹ̀kọ́ nípa ìtàn, àṣà, àti ìṣe Yorùbá. Ó tún fi hàn bí ogun ṣe máa ń kan àwùjọ, pàápàá àwọn ọmọdé, ó sì máa ń mú ènìyàn ronú jinlẹ̀ nípa àbájáde àwọn ìpinnu wa.

Báwo ni ìwé Ogun omode ṣe parí?

Spoiler: Ìwé náà parí pẹ̀lú ìparun ńlá fún àwọn ìlú méjèèjì, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé ogun náà parí. Ọ̀pọ̀lọpọ̀ àwọn ọmọ ogun kékeré pàdánù ẹ̀mí wọn, àwọn tó là sì rí àwọn àbájáde burúkú tí ogun máa ń mú wá. Ó fi hàn pé kò sí ẹni tó jẹ́ olúborí ní tòótọ́ nínú ogun.

Ta ni ó yẹ kí ó ka ìwé Ogun omode?

Àwọn tó nífẹ̀ẹ́ sí ìtàn àròsọ Yorùbá, àwọn akẹ́kọ̀ọ́ èdè Yorùbá, àti ẹnikẹ́ni tó fẹ́ mọ̀ nípa àbájáde ogun àti ipa àwọn ọmọdé nínú rẹ̀ ni ó yẹ kí ó ka ìwé yìí. Ó tún dára fún àwọn tó fẹ́ kọ́ nípa àṣà àti ìṣe Yorùbá.

Báwo ni yóò ṣe pẹ́ tó láti ka ìwé Ogun omode?

Ó máa ń gba nǹkan bíi wákàtí méta sí mẹ́rin (180-240 iṣẹ́jú) láti ka ìwé Ogun omode, níwọ̀n bí ó ti jẹ́ ìwé tó ní àwọn ojú-ewé díẹ̀. Àkókò náà lè yàtọ̀ síra, ní ìbámu pẹ̀lú bí ènìyàn ṣe yára ka ìwé tó.

Questions & Answers

Kí ni ìdí tí ogun àwọn ọmọdé fi bẹ̀rẹ̀ nínú ìwé náà?

Ogun àwọn ọmọdé bẹ̀rẹ̀ nítorí ìjà láàárín àwọn àgbàlagbà tí wọ́n fẹ́ fi ipá mú àṣà àtọwọ́dọ́wọ́ àti àwọn ọmọdé tí wọ́n fẹ́ ìyípadà àti òmìnira láti yan ọ̀nà tiwọn. Àwọn àgbàlagbà kọ̀ láti gbọ́ ti àwọn ọmọdé nípa ẹ̀kọ́ àti ìgbéyàwó, èyí sì fa ìbínú àti ìdìtẹ̀ láàárín àwọn ọmọdé, tí Sooko jẹ́ olórí wọn. Wọ́n rí i pé ìfọ̀rọ̀wérọ̀ kò sí, nítorí náà wọ́n pinnu láti fi agbára gba ẹ̀tọ́ wọn.

Ta ni Sooko, kí sì ni ipa rẹ̀ pàtàkì nínú ìtàn?

Sooko ni olórí àwọn ọmọdé nínú ìwé náà. Ó jẹ́ akẹ́kọ̀ọ́ tí ó gbọ́n, tí ó sì ní ìgboyà, tí ó kọ̀ láti tẹ̀rí ba fún àṣà àtọwọ́dọ́wọ́ tí kò bá àkókò mu. Ó ni ìfẹ́ sí ẹ̀kọ́, ó sì gbàgbọ́ nínú agbára rẹ̀ láti yí ayé padà. Sooko ni ó kó àwọn ọmọdé jọ, ó sì fún wọn ní ìtọ́sọ́nà láti dojú kọ àwọn àgbàlagbà, nítorí náà ó jẹ́ àmì ìrètí àti ìyípadà fún ìran rẹ̀. Òun ni ó gbé ìjà náà kalẹ̀.

Kí ni àwọn àṣà àtọwọ́dọ́wọ́ tí àwọn ọmọdé kọ̀ láti tẹ̀lé?

Àwọn àṣà àtọwọ́dọ́wọ́ tí àwọn ọmọdé kọ̀ láti tẹ̀lé pẹ̀lú fífi ipá fẹ́ ọmọbìnrin fún ọkọ tí kò fẹ́, àti dídènà àwọn ọmọdé láti lọ sí ilé-ìwé fún ẹ̀kọ́ òde òní. Wọ́n tún kọ̀ láti gba pé àwọn àgbàlagbà nìkan ló ní ẹ̀tọ́ láti ṣe ìpinnu fún gbogbo ènìyàn láìgbọ́ ti àwọn ọmọdé. Wọ́n fẹ́ òmìnira láti yan ọ̀nà ìgbésí ayé tiwọn, pàápàá nípa ẹ̀kọ́ àti ìgbéyàwó, tí ó bá ìgbésí ayé òde òní mu.

Báwo ni ẹ̀kọ́ ṣe kó ipa pàtàkì nínú ìwé 'Ogun Omode'?

Ẹ̀kọ́ kó ipa pàtàkì gẹ́gẹ́ bí ohun èlò ìyípadà àti òmìnira. Àwọn ọmọdé, pàápàá Sooko, gbàgbọ́ nínú agbára ẹ̀kọ́ láti ṣí ojú wọn sí ayé tuntun àti láti fún wọn ní agbára láti dojú kọ àṣà àtọwọ́dọ́wọ́ tí kò bá àkókò mu. Ẹ̀kọ́ fún wọn ní ìmọ̀ àti ìgboyà láti béèrè ìbéèrè àti láti wá ojútùú sí ìṣòro wọn. Ó jẹ́ ìdí pàtàkì tí wọ́n fi dojú kọ àwọn àgbàlagbà, nítorí wọ́n fẹ́ ẹ̀kọ́ ju ohun gbogbo lọ.

Kí ni ìtumọ̀ orúkọ ìwé náà, 'Ogun Omode'?

Orúkọ ìwé náà, 'Ogun Omode', tọ́ka sí ìjà tàbí ìdìtẹ̀ tí àwọn ọmọdé gbé kalẹ̀ láti dojú kọ àwọn àgbàlagbà nítorí àwọn àṣà àtọwọ́dọ́wọ́ tí kò bá àkókò mu. Kì í ṣe ogun pẹ̀lú ohun ìjà, bí kò ṣe ogun èròǹgbà, ogun ìgbàgbọ́, àti ogun fún òmìnira. Ó fi hàn pé àwọn ọmọdé kò gbọ́dọ̀ dákẹ́ tàbí tẹ̀rí ba nígbà gbogbo, wọ́n sì ní agbára láti yí àwùjọ padà nígbà tí wọ́n bá dìde fún ẹ̀tọ́ wọn. Ó jẹ́ àmì ìyípadà ìran.

Báwo ni ìwé náà ṣe fi hàn pé ìfọ̀rọ̀wérọ̀ ṣe pàtàkì láàárín ìran àtijọ́ àti ìran tuntun?

Ìwé náà fi hàn pé àìsí ìfọ̀rọ̀wérọ̀ tó péye láàárín àwọn àgbàlagbà àti àwọn ọmọdé ni ó fa ogun náà. Àwọn àgbàlagbà kò fẹ́ gbọ́ ti àwọn ọmọdé, àwọn ọmọdé náà kò sì rí ọ̀nà láti fi ohùn wọn

hàn. Ìwé náà tẹnu mọ́ pé bí àwọn ìran méjèèjì bá ti wá sí ìfọ̀rọ̀wérọ̀, tí wọ́n sì gbìyànjú láti lóye ara wọn, àlàáfíà àti ìtẹ̀síwájú yóò wà. Ó kọ́ wa pé ìgbọ́ra-ẹni-yé àti ìbọ̀wọ̀ fún ara ẹni ni kò gbọdọ̀ kù.

Kí ni àbájáde ogun àwọn ọmọdé yìí?

Spoiler: Àbájáde ogun àwọn ọmọdé yìí ni pé àwọn àgbàlagbà wá rí i pé àwọn kò lè fi ipá mú àwọn ọmọdé tẹ̀lé àṣà tí kò bá àkókò mu mọ́. Wọ́n wá gbọ́ ti àwọn ọmọdé, wọ́n sì fún wọn ní òmìnira láti yan ọ̀nà tiwọn, pàápàá nípa ẹ̀kọ́ àti ìgbéyàwó. Ogun náà kò parí pẹ̀lú ìṣẹ́gun tàbí ìfàsẹ́yìn fún ẹgbẹ́ kan, bí kò ṣe pẹ̀lú ìgbọ́ra-ẹni-yé àti ìyípadà èròǹgbà ní àwùjọ. Ó yọrí sí àlàáfíà àti ìtẹ̀síwájú nígbà tí àwọn àgbàlagbà bá ti gbà láti ṣe àtúnṣe.

Báwo ni Akinwumi Isola ṣe lo èdè Yorùbá láti fi àwọn èròǹgbà rẹ̀ hàn nínú ìwé yìí?

Akinwumi Isola lo èdè Yorùbá pẹ̀lú ọgbọ́n àti ìmọ̀lára láti fi àwọn èròǹgbà rẹ̀ hàn. Ó lo àwọn àkànlò èdè, òwe, àti àṣà ìsọ̀rọ̀ Yorùbá láti mú ìtàn náà dùn mọ́ni, láti sì fi hàn bí àṣà àtọwọ́dọ́wọ́ àti ìgbésí ayé òde òní ṣe ń jà. Ìlò èdè rẹ̀ mú kí àwọn ohun kikọ́ àti àwọn ìṣẹ̀lẹ̀ wá sí òkè, ó sì jẹ́ kí àwọn òǹkàwé ní ìsopọ̀ pẹ̀lú ìtàn náà. Ó fi hàn pé èdè Yorùbá ní agbára láti gbé àwọn èròǹgbà jíjinlẹ̀ jáde.

Kí ni ìwé 'Ogun Omode' fẹ́ kọ́ àwọn ọmọdé àti àwọn àgbàlagbà lónìí?

Ìwé náà kọ́ àwọn ọmọdé pé wọ́n ní agbára láti dìde fún ẹ̀tọ́ wọn, ṣùgbọ́n pẹ̀lú ọgbọ́n àti ìbọ̀wọ̀. Ó kọ́ àwọn àgbàlagbà pé wọ́n gbọdọ̀ ṣí ọkàn sí ìyípadà, kí wọ́n sì gbọ́ ti àwọn ọmọdé, nítorí ayé ń yí padà. Ó tẹnu mọ́ pàtàkì ìfọ̀rọ̀wérọ̀, ìgbọ́ra-ẹni-yé, àti ìbọ̀wọ̀ fún ara ẹni láàárín gbogbo ìran. Ó fi hàn pé ìtẹ̀síwájú kò lè wáyé láìsí ìfọwọ́sowọ́pọ̀ àti àtúnṣe àṣà.

Báwo ni ìwé náà ṣe ṣàfihàn ìjà láàárín àṣà àtọwọ́dọ́wọ́ àti ìgbésí ayé òde òní?

Ìwé náà ṣàfihàn ìjà yìí nípasẹ̀ àwọn ìṣẹ̀lẹ̀ tí ó wáyé ní àwùjọ. Àwọn àgbàlagbà dúró fún àṣà àtọwọ́dọ́wọ́ tí wọ́n fẹ́ fi ipá mú, nígbà tí àwọn ọmọdé dúró fún ìgbésí ayé òde òní àti ìfẹ́ fún ẹ̀kọ́ àti òmìnira. Ìjà yìí hàn nípa bí wọ́n ṣe fẹ́ fi ipá fẹ́ ọmọbìnrin tí kò fẹ́, àti bí wọ́n ṣe dènà àwọn ọmọdé láti lọ sí ilé-ìwé. Ìwé náà fi hàn pé ìjà yìí kò lè yanjú láìsí ìgbọ́ra-ẹni-yé àti ìyípadà.

Kí ni àwọn ànímọ́ tí ó jẹ́ kí Sooko jẹ́ olórí tó dára fún àwọn ọmọdé?

Sooko ní ọgbọ́n, ìgboyà, àti agbára láti sọ̀rọ̀. Ó ní ìmọ̀ nípa ẹ̀kọ́ òde òní, èyí sì fún un ní ìrírí àti ìgboyà láti dojú kọ àwọn àgbàlagbà. Ó tún ní agbára láti kó àwọn ọmọdé jọ, láti sì fún wọn ní ìtọ́sọ́nà. Ìfẹ́ rẹ̀ sí ìdàgbàsókè àti òmìnira, pẹ̀lú agbára rẹ̀ láti ríran jìnnà, jẹ́ kí ó jẹ́ olórí tó dára tí àwọn ọmọdé gbẹ́kẹ̀lé, tí wọ́n sì tẹ̀lé.

Báwo ni ìwé náà ṣe fi hàn pé àwọn àgbàlagbà náà ní ìṣòro tiwọn?

Ìwé náà fi hàn pé àwọn àgbàlagbà náà ní ìṣòro tiwọn, pàápàá nípa bí wọ́n ṣe gbìyànjú láti tọ́jú àṣà àtọwọ́dọ́wọ́ wọn. Wọ́n bẹ̀rù pé bí àwọn ọmọdé bá yí padà, àṣà wọn yóò parẹ́. Ìbẹ̀rù yìí mú kí wọ́n fi ipá mú àwọn ọmọdé, tí ó sì fa ìjà. Wọ́n tún ní ìṣòro láti lóye àwọn ìyípadà tí ó ń wáyé ní àwùjọ, èyí sì mú kí wọ́n máa ṣe àwọn ìpinnu tí kò bá àkókò mu. Wọ́n kò fẹ́ fi ipò wọn sílẹ̀.

Kí ni ìkẹ́kọ̀ọ́ pàtàkì tí àwọn òǹkàwé lè kọ́ láti inú ìwé 'Ogun Omode'?

Ìkẹ́kọ̀ọ́ pàtàkì ni pé ìyípadà jẹ́ ohun tí kò ṣeé yẹ̀ sílẹ̀, àti pé ó ṣe pàtàkì láti gbà á. Ó kọ́ wa pé ìfọ̀rọ̀wérọ̀ àti ìgbọ́ra-ẹni-yé láàárín àwọn ìran méjèèjì ni ọ̀nà kan ṣoṣo láti yanjú ìṣòro àti láti mú ìtẹ̀síwájú wá. Kò yẹ kí àwọn àgbàlagbà fi ipá mú àwọn ọmọdé, bẹ́ẹ̀ ni kò yẹ kí àwọn ọmọdé kọ àwọn àgbàlagbà sílẹ̀ pátápátá. Ìwé náà rọ gbogbo ènìyàn láti wá àárín gbùngbùn.

Báwo ni Akinwumi Isola ṣe fi ìrètí hàn nínú ìwé yìí?

Akinwumi Isola fi ìrètí hàn nípasẹ̀ ìparí ìtàn náà, níbi tí àwọn àgbàlagbà àti àwọn ọmọdé ti wá sí ìgbọ́ra-ẹni-yé. Ó fi hàn pé bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé ìjà wáyé, àlàáfíà àti ìtẹ̀síwájú ṣì ṣeé ṣe nígbà tí àwọn ènìyàn bá ṣí ọkàn sí ìfọ̀rọ̀wérọ̀ àti ìyípadà. Ìrètí wà nípa pé àwọn ọmọdé yóò ní òmìnira láti kẹ́kọ̀ọ́ àti láti yan ọ̀nà tiwọn, tí yóò sì mú ìdàgbàsókè wá fún àwùjọ. Ó jẹ́ ìrètí fún ọjọ́ ọ̀la tó dára.

Kí ni àwọn àmì ìyípadà tí ó hàn nínú àwùjọ lẹ́yìn ogun àwọn ọmọdé?

Lẹ́yìn ogun àwọn ọmọdé, àwọn àmì ìyípadà hàn nípa bí àwọn àgbàlagbà ṣe bẹ̀rẹ̀ sí í gbọ́ ti àwọn ọmọdé. Wọ́n bẹ̀rẹ̀ sí í fún àwọn ọmọdé ní òmìnira láti lọ sí ilé-ìwé àti láti yan ọkọ tàbí aya tiwọn. Àwùjọ bẹ̀rẹ̀ sí í gba àwọn èròǹgbà tuntun, tí ó sì mú ìtẹ̀síwájú wá. Ìfọ̀rọ̀wérọ̀ bẹ̀rẹ̀ sí í wáyé láàárín àwọn ìran méjèèjì, èyí sì mú kí àlàáfíà àti ìgbọ́ra-ẹni-yé wà. Àṣà àtọwọ́dọ́wọ́ kò parẹ́, ṣùgbọ́n ó yí padà láti bá àkókò mu.